

Helsinská energetická výzva: „Chtěli jsme udělat něco kreativního, co by prospělo i ostatním městům“

photo: Jetro Stavén

Rozhovor s Janem Vapaavuorim, primátorem Helsinek od roku 2017 do roku 2021.

Město Helsinky pořádalo od února 2020 do března 2021 mezinárodní soutěž o nejlepší návrhy zaměřující se na nalezení řešení, jak postupně eliminovat helsinský systém dálkového vytápění na uhlí a zemní plyn do roku 2035. Jan Vapaavuori, který byl v té době primátorem Helsinek, se s námi podělil o ponaučení, které si odnesl ze soutěže „Helsinská energetická výzva“.

Jaké byly hlavní důvody pro uspořádání Helsinské energetické výzvy?

Jan Vapaavuori: „Za počátkem tohoto projektu stály dvě vize. Zaprvé, čelili jsme zapeklitému problému, který jsme neuměli vyřešit. Zadruhé, chtěli jsme, aby naše kroky prospěly i ostatním městům.“

Helsinky se zavázaly dosáhnout klimatické neutrality do roku 2035. Nyní více než 50 % emisí města pochází z vytápění a chlazení. Navíc bude od roku 2029 ve Finsku zakázáno spalování uhlí na výrobu energie. Momentálně máme dvě uhelné kogenerační jednotky (CHP), které zásobují celoměstský systém dálkového vytápění a chlazení (DHC). Jednu z nich zavřeme v roce 2023, ale pro druhou jsme neměli obnovitelné alternativy. Mohli bychom se rozhodnout pro použití biomasy namísto uhlí, což je běžné řešení. Nejsem však přesvědčen, že spalování obrovských množství biomasy je udržitelné řešení. Když jsme vyloučili biomasu, neměli jsme jednoznačnou odpověď na to, jak bychom mohli dekarbonizovat naši síť dálkového vytápění a chlazení.

Navíc jsme chtěli být průkopníky, chtěli jsme udělat něco kreativního, co by prospělo i ostatním městům, takže jsme vyzvali zbytek světa, aby nám tento problém pomohl vyřešit. Od začátku bylo jasné, že některá řešení navrhovaná soutěžícími by mohla být relevantní i pro ostatní města. Filozofií města Helsinky není pouze udělat samotné

město klimaticky neutrálním, ale také přispět ke snaze zbytku světa o dosažení tohoto cíle.

Inspirovali jsme se New Yorkem, který takové soutěže pořádá již dlouho. Říkají jim MoonShot Challenges.

Co pro vás bylo největší ponaučení?

Zjistil jsem, že nestačí, když jste jako město jediným vlastníkem vaší energetické společnosti. Musíte s touto společností vybudovat hlubokou spolupráci, abyste jako město hráli větší roli při řešení největšího problému lidstva v dnešním světě. Problém dekarbonizace vašeho topného systému nemůžete svěřit společnosti, a to ani společnosti, kterou plně vlastníte. Dekarbonizace vytápění a chlazení není pouze technický problém.

Dalším ponaučením je to, že potřebujete vytvořit systém, který je nejflexibilnější. Zjistili jsme, že technologie kráčí kupředu mílovými kroky. Měli bychom zkusit vytvořit systém, ve kterém se neuzamkneme do technologií, které budou o dva roky později zastaralé. Musíme vytvořit ekosystém, který je flexibilní a který lze v budoucnu přizpůsobit novým technologiím.

Tipy pro úspěšný průběh energetické výzvy

Laura Uuttu-Deschryvere, ředitelka projektu Helsinská energetická výzva, a Kaisa-Reeta Koskinen, ředitelka projektu Uhlíkově neutrální Helsinky, se podělily o své názory na organizaci výzvy. Najdete zde užitečné tipy, které můžete využít, pokud takovou výzvu uspořádáte ve svém městě!

Organizace helsinské energetické výzvy proběhla ve dvou krocích: otevřená přihlašovací fáze, během níž město obdrželo 232 přihlášek z 35 zemí, a pak fáze společné tvorby s deseti týmy, které se probjovaly do užšího výběru. V první fázi měli přihlášení v krátkém projevu přesvědčit porotu o tom, že jejich řešení měla potenciál problém vyřešit a že jejich tým byl schopen absolvovat druhou fázi. Ve fázi společné tvorby město poskytlo další informace o svých systémech dálkového vytápění a chlazení, aby finalisté mohli navrhnout podrobný plán pro dosažení dekarbonizačního cíle města. Na úspěchu soutěže se podílely čtyři faktory.

1. Ponechejte výzvu otevřenou

Město Helsinky nehledalo specifická technologická řešení, ale komplexní plány, které do řešení výzvy zakomponují inovace a systémové myšlení. Proto nestanovilo žádná omezení ve vztahu k navrhovaným řešením. Z důvodu obrovské různorodosti obdržených návrhů (od aukcí čistého vytápění až po prostorová řešení pro získávání energie ze slunečního větru) bylo náročné je vyhodnotit. Zavedení různých kategorií mohlo zjednodušit výběr finalistů, ale také by to vedlo k určení zaměření návrhů přihlášených.

2. Postupujte organizovaně a připravte se na obousměrné získávání zkušeností

Vzhledem k rozmanitosti a vysokému počtu přijatých přihlášek vyžadovalo jejich vyhodnocení podstatné úsilí a zapojení odborníků z různých oborů. Pro úspěch výzvy tudíž byla zásadní dostupnost klíčových zástupců města a místních zainteresovaných stran. Během druhé fáze se mohly týmy, které se probjovaly do finále, setkat s politickými lídry, odborníky z města a zástupci helsinské energetické společnosti. Díky tomu lépe porozuměly potřebám a překážkám, kterým město čelí. Inovátoři se mohli do zástupců města pořádně opřít, což vedli k ještě větší soutěživosti mezi účastníky.

3. Jasně uveďte, co chcete

Helsinky stanovily sedm kritérií pro vyhodnocení návrhů předložených finalisty: klimatický dopad, dopad na přírodní zdroje, náklady, harmonogram realizace, proveditelnost, spolehlivost a zabezpečení dodávek, a tepelná kapacita. To vedlo inovátory k tomu, aby brali v úvahu různé aspekty městské výzvy. Helsinky taktéž vypracovaly pro finalisty soubor dat a návodné předpoklady například ohledně budoucích nároků budov na energie. Všechny týmy proto pracovaly se stejným rámcem. Předpoklady byly taktéž nezbytné z důvodu důvěrnosti některých dat nebo skutečnosti, že město nemělo odpovědi na všechny otázky finalistů.

4. Přizvěte mezinárodní a interdisciplinární týmy

Helsinky pozvaly k účasti na této výzvě osoby z celého světa: přihlásily se týmy z více než 35 zemí. Lidé, kteří nebyli znalí místní a národní situace, byli schopni navrhnout neotřelé nápady: to přineslo nové znalosti a nedošlo tak k efektu fixace (zaseknutí se na jediné kategorii řešení). Město také vybralo mezinárodní porotu složenou ze špičkových odborníků, aby vyhodnotila deset návrhů finalistů a zvolila oceněné projekty.

[Podívejte se na záznam z webináře a zjistěte více o tom, co se město naučilo z této jedinečné zkušenosti.](#)